

відібрано таку кількість найбільш змістовно значущих питань, щоб сума їх комбінованих вагомостей складала більше 30% від загальної суми всіх питань освітньої програми. Таким чином, структурні елементи освітньої програми набувають загальнонавчальної змістовної значущості, а кількісний розподіл завдань за рівнями труднощів відповідає нормативно орієнтованому тесту.

Висновки і перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. На підставі проведеного дослідження були розроблені тести діагностики музично-виконавських знань студентів з дисципліни “Основний музичний інструмент (фортепіано)”, що пройшли первинну апробацію.

Вважаємо, що робота з визначення галузей тестування з дисципліни “Основний музичний інструмент (фортепіано)” має бути продовжена, оскільки складений Бланк експертизи не включив та й не міг включити всі можливі розділи музично-виконавських знань, що відображають особливості виконання музичних творів різних стилів та жанрів. Необхідно визначити змістовне наповнення Бланків експертиз для інших інструментів (скрипка, гітара, баян, акордеон, балалайка, домра тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій. Постанова № 1341 Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/

2. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано / А. Д. Алексеев. – М. : “Музыка”, 1978. – 287с

3. Качество знаний учащихся и пути его совершенствования / И. Я. Лернер, Л. Я. Зорина, Г. И. Бутурина и др. ; под ред. М. Н. Скаткина, В. В. Краевского. – М. : Педагогика, 1978. – 208с.

4. Освітньо кваліфікаційна характеристика бакалавра за спеціальністю 6.010100 Педагогіка і методика середньої освіти. Музика, напрямку підготовки 0101 Педагогічна освіта.

5. Сафонцев С. А. Образовательная квалиметрия как фактор повышения эффективности контроля качества процесса обучения : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Сафонцев Сергей Александрович – М., 2006. – 416 с.

УДК 371.315:811.111

К. С. Матвеева,

кандидат педагогічних наук, доцент
(Миколаївський національний
аграрний університет)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО МІЖНАРОДНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Нагальною потребою професійної підготовки фахівців економічного профілю є визначення педагогічних умов їх ефективності до ведення міжнародної професійної діяльності засобами іноземної мови, які в результаті дадуть позитивні зміни сформованості готовності майбутніх

економістів до міжнародної професійної діяльності (далі МПД).

Для вибору способів конструювання педагогічного процесу та його окремих компонентів, визначення їх змісту й методики викладання і виявлення способів формування в студентів певних особистісних якостей та професійних характеристик у сучасних наукових дослідженнях найчастіше використовуються два основні підходи. Перший – це моделювання педагогічного процесу або його компонентів, що сприяють ефективності навчання чи формуванню готовності майбутніх фахівців економічного профілю до ведення міжнародної професійної діяльності. Другий – це окреслення педагогічних умов, які забезпечують рішення поставлених завдань.

У сучасних вітчизняних дослідженнях існують різноманітні підходи до їх визначення. Деякі дослідники (Т. Алексєєва, М. Богданова, І. Каменська, Т. Колонтаєвська, Т. Лобанова, Н. Московська та ін.) розглядають тільки педагогічні умови, що забезпечують ефективність навчального процесу, а також формування іншомовної професійної компетентності та її складових, без їх моделювання.

При визначенні педагогічних умов підготовки студентів економічних спеціальностей до міжнародної професійної діяльності, як і в процесі її критерійної оцінки, можна керуватися загальними вимогами до професійної діяльності фахівців економічного профілю, до рівнів володіння іноземними мовами, зазначеними в Державному стандарті та Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти.

Грунтуючись на професійних вимогах до фахівців у сфері міжнародної економічної діяльності, а також на принципах підготовки студентів до іншомовного професійного спілкування [2, с. 19-20], виділимо педагогічні умови, що забезпечують ефективну підготовку до МПД.

1. Посилення позитивної професійно орієнтованої мотивації майбутніх фахівців економічного профілю до ведення міжнародної професійної діяльності.

2. Урахування міжпредметних зв'язків при інтегрованому формуванні готовності (знань, умінь і навичок ведення МПД) майбутніх фахівців економічного профілю до міжнародної професійної діяльності.

Виконання таких педагогічних умов при організації навчання студентів може значно покращити якість підготовки майбутніх фахівців економічного профілю до ведення МПД.

Посилення позитивної професійно орієнтованої мотивації майбутніх фахівців економічного профілю до ведення МПД є передумовою їх успішної професійної діяльності.

Як зазначає С. Занюк, під професійною мотивацією розуміється сукупність чинників і процесів, які, відбиваючись у свідомості, спонукають і направляють студента до вивчення майбутньої професійної діяльності. Вона виступає як внутрішній рушійний чинник розвитку професіоналізму та особи, оскільки лише за умови високого рівня сформованості мотивації можна організувати професійний розвиток майбутніх фахівців економічного профілю.

Як мотиви професійної діяльності визначається усвідомлення предметів актуальних потреб людини (здобуття вищої освіти, саморозвиток, самопізнання, професійний розвиток, підвищення соціального статусу тощо), навчальних

завдань, які задовольняються за допомогою виконання, що спонукає особистість до вивчення майбутньої професійної діяльності [3, с.34].

Розглядаючи мотивацію в контексті нашого дослідження, ми висунули педагогічну умову щодо підвищення мотивації майбутніх фахівців економічного профілю до: професійної діяльності в міжнародному середовищі засобами англійської мови як мови міжнародного спілкування; удосконалення вмінь і навичок ведення МПД засобами іноземної мови; вивчення основ міжкультурної комунікації; самореалізації та саморозвитку; навчально-пізнавальної та наукової діяльності.

Завдання викладача – інтегрувати ці елементи в єдине ціле й забезпечити виконання педагогічної умови на всіх етапах підготовки до ведення МПД. Необхідно враховувати той факт, що мотивація майбутніх фахівців економічного профілю до ведення МПД буде підвищуватися лише в тому випадку, коли робота студента дає позитивні результати, задоволення, а це переважно залежить від організації та змістового наповнення (забезпечення) навчального процесу, урахування вікових особливостей і пріоритетів, створення відповідної атмосфери таким чином, щоб максимально задіяти й зацікавити студентів.

Погоджуючись із думкою А. Тюкова, ми вважаємо, що саме цілісність імітації професійної сфери, спрямованість на самоорганізацію та рефлексію, проблемність навчання можуть забезпечити реалізацію цих завдань [6, с. 51].

Наступною педагогічною умовою є врахування міжпредметних зв'язків при інтегрованому формуванні готовності майбутніх фахівців економічного профілю до міжнародної професійної діяльності.

У зв'язку з тим, що міжнародна професійна діяльність економістів є багатокомпонентним комплексом, підготовка до неї у ВНЗ має обов'язково відбуватися з урахуванням міжпредметних зв'язків дисциплін економічної та іншомовної підготовки для забезпечення інтегрованого формування комплексу професійних знань, умінь і навичок ведення МПД. Специфікою такого виду діяльності є те, що англійська мова виступає основним засобом її реалізації, тому від рівня володіння іноземною мовою студента буде багато в чому залежати рівень його готовності до професійної діяльності в міжнародному просторі. Щоб максимально задовольнити потреби ринку праці у висококваліфікованих фахівцях, вищим навчальним закладам необхідно адаптуватися до нових вимог суспільства та приділити особливу увагу узгодженню іншомовних дисциплін із фаховими при розробці навчальних програм для майбутніх фахівців економічного профілю.

На думку Л. Бондаревої, під час іншомовної професійної підготовки в майбутніх фахівців економічного профілю має відбуватися формування на міжпредметній основі теоретичних знань про економічну діяльність (менеджменту, маркетингу, економіки та планування діяльності підприємства, фінансів, системи оподаткування, бухгалтерії, технології бізнесу, правового забезпечення економічної діяльності, зокрема підприємництва тощо; практичних умінь і навичок економічної діяльності; оволодіння навичками самостійної діяльності на основі розвитку пізнавального інтересу, спрямованого на професійне самовдосконалення [1, с.67].

Тому розробка навчальних програм передбачає спільну роботу викладачів іноземної мови для спеціальних цілей і фахівців із суміжних дисциплін, що разом визначають значущість тем, скоординують і розробляють структуру викладання

навчального матеріалу для досягнення плідних результатів.

Професійно орієнтоване навчання студентів іноземної мови в економічних навчальних закладах складається з трьох компонентів і відбувається в таких напрямках згідно з дисциплінами економічного циклу: соціокультурне спрямування – загальний курс іноземної мови (іноземна мова для повсякденного, побутового спілкування). Мета цього етапу навчання – наскрізна відносно повного курсу. Вона полягає в навчанні студентів висловлювати свої думки та розуміти партнерів адекватно ситуації повсякденного спілкування, а також їх підготовці до подальшого вивчення курсу; фахове спрямування – курс іноземної мови для спеціальних цілей (для спілкування спеціалістів різних галузей). Загалом вивчається мова спеціальності й ті структури мовної системи, типові й необхідні для професійного спілкування; професійне спрямування – курс іноземної мови для ділового спілкування, типовий для багатьох сфер професійної людської діяльності (наприклад, написання резюме, ділове листування, розмова за телефоном тощо), а також для підприємницької діяльності (сфери бізнесу) [5, с. 256].

Співвідношення цілей і змісту підготовки можна визначити так: професійна орієнтація (формування лексичних і граматичних умінь та навичок). На перших-других курсах студенти спеціальності одержують загальнопрофесійну та фундаментальну підготовку, вивчаючи фундаментальні, суспільні дисципліни. Комплексне вивчення іноземної мови спрямоване на коригування практичних навичок студентів і розвиток певних практичних навичок згідно з профілем факультету. На цьому етапі студенти одержують базові знання з економіки, гуманітарно-природничих і мовних дисциплін, тобто закладається фундамент професійної підготовки; фундаментальна підготовка (третій – четвертий курс). Саме на цьому етапі відбувається вивчення основ ведення професійної діяльності. Цей етап передбачає вивчення дисциплін, що висвітлюють досвід і особливості діяльності міжнародних компаній, їх функціонування на світовій арені, механізми ведення зовнішньоекономічної діяльності. Ці проблеми розглядаються в курсах профільних навчальних дисциплін, а також дисциплін “Ділова іноземна мова” та “Іноземна мова за професійним спрямуванням” [5, с. 258].

Дисципліни “Ділова іноземна мова” та “Іноземна мова за професійним спрямуванням”, які вивчаються на третій – четвертих курсах, є фундаментальними для майбутніх фахівців економічного профілю, оскільки забезпечують підготовку до іншомовного професійного спілкування, без якого не можна уявити міжнародну економічну співпрацю.

На основі аналізу професійних функцій і завдань фахівців економічного профілю було визначено перелік доменів і субдоменів, що вивчаються в процесі іншомовної підготовки як професійний контекст міжнародної діяльності спеціалістів економічного профілю.

Це дозволяє узгодити вивчення іноземної мови й економічних дисциплін, чіткіше тлумачити економічні поняття та явища, розширити професійні знання за рахунок детального вивчення досвіду провідних світових компаній, а також сформулювати вміння та навички ведення МПД засобами іноземної мови.

Порівнюючи робочі програми й аналізуючи змістове наповнення дисциплін [4, с. 103-105], ми дійшли висновку, що під час професійної підготовки студентів

до міжнародної професійної діяльності в них формуються переважно теоретичні знання з фахових дисциплін, а підготовці до практичного ведення міжнародної діяльності засобами іноземної мови, а отже, й формуванню відповідних умінь та навичок не надається достатньо уваги, що перешкоджає інтегрованому формуванню готовності до ведення МПД.

Виконання зазначених педагогічних умов може покращити підготовку майбутніх фахівців економічного профілю до міжнародної професійної діяльності засобами іноземної мови.

Висунуті педагогічні умови вважаємо необхідними й достатніми для коректного визначення кінцевої і ступеневих цілей навчального процесу, з'ясування змісту навчання на рівні знань, умінь і навичок майбутніх фахівців економічного профілю, коректного вибору підходів до навчання, ефективної організації навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1.Бондарєва Л. І. Навчальний тренінг як засіб професійної підготовки майбутніх менеджерів організацій в економічних університетах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Бондарєва Любов Іванівна. – К., 2007. – 250 с.

2.Галузеві стандарти вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика та освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напрямку підготовки 0502 “Менеджмент”. – К., 2001. – 36 с.

3.Занюк С. С. Мотивація діяльності: спонукання, активність, успіх : навч. посіб. / Занюк Сергій Сергійович. – Луцьк : Вид-во Волинського держ. університету, 1998. – 124 с.

4.Програма з англійської мови для професійного спілкування / English for Specific Purposes (ESP). National Curriculum for Universities / [кол. авторів : Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок та ін.]. – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.

5.Смирнова М. І. Формування професійної компетентності студентів спеціальності “міжнародна економіка” в процесі вивчення іноземних мов / М. І. Смирнова // Економіка Крима. – 2012. – № 2 (39). – С.255–259.

6.Тюков А. А. Психология развития в комплексе современной антропологии / А. А. Тюков // Системная психология и социология. – М. : МГПУ, 2011. – № 3. – С. 48–56.

УДК 629.7.073

О. І. Москаленко,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Кіровоградська льотна академія

Національного авіаційного університету)

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ

Постановка проблеми. Професійне навчання – це теоретична основа знань і навичок, які формують профіль авіаційного фахівця у сфері транспорту та транспортної інфраструктури. Аналіз досягнень, перевірка й оцінювання знань, визначення рівня готовності курсантів – важлива ланка